

2019 nr. 82 27. júní

Lög um skráningu raunverulegra eigenda

Tóku gildi 6. júlí 2019. EES-samningurinn: IX. viðauki tilskipun 2015/849. Breytt með: L. 141/2019 (tóku gildi 1. jan. 2020). L. 143/2019 (tóku gildi 28. des. 2019). L. 96/2020 (tóku gildi 23. júlí 2020; koma til framkvæmda skv. fyrirmelum í 15. gr.; EES-samningurinn: IX. viðauki tilskipun 2018/843, 2018/1108, 2019/758 (gerðirnar hafa ekki verið tekna formlega upp í EES-samninginn).

Ef í lögum þessum er getið um ráðherra eða ráðuneyti án þess að mállefnasvið sé tilgreint sérstaklega eða til þess vísað, er átt við **ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra** eða **atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti** sem fer með lög þessi.

I. kaffli. Almenn ákvæði.

■ 1. gr. *Markmið.*

□ Markmið laga þessara er að tryggja að ávallt séu til staðar réttar og áreiðanlegar upplýsingar um raunverulega eigendur aðila skv. 2. gr. svo að unnt sé að greina og koma í veg fyrir peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

□ Skrá skal upplýsingar um raunverulega eigendur aðila skv. 2. gr. í fyrirtækjaskrá sem starfrækt er af ríkisskattstjóra.

■ 2. gr. *Gildissvið.*

□ Lög þessi gilda um lögaðila sem stunda atvinnurekstur hér á landi eða eru skráðir í fyrirtækjaskrá, þ.m.t. útibú erlendra hlutafélaga og einkahlutafélaga.

□ Lögin gilda um erlenda fjárvörlusljsjóði eða sambærilega aðila sem eiga viðskipti hér á landi, sbr. 5. gr.

□ Lögin gilda ekki um stofnanir og fyrirtæki í eigu ríkis og sveitarfélaga né heldur um lögaðila sem skráðir eru á skipulegum markaði samkvæmt skilgreiningu laga um kauphallir.

□ Í vafatilvikum sker ríkisskattstjóri úr um það hvort aðili eða flokkur aðila heyrir undir lög þessi.

■ 3. gr. *Orðskýringar.*

□ Í lögum þessum merkir:

1. *Raunverulegur eigandi:* Raunverulegur eigandi samkvæmt skilgreiningu í 13. tölul. 3. gr. laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018.

2. *Skráningarskyldir aðilar:* Aðilar sem falla undir gildissvið laganna skv. 2. gr.

3. *Stjórnvöld sem hafa með höndum eftirlit eða gegna réttarvörluhlutverki samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka:* Skattrannsóknarstjóri, ríkisskattstjóri, lögregla, héraðssaksóknari, [tollyfirvöld]¹⁾ og Fjármálaeftirlitið.

4. *Tegund eignarhalds:* Beint eða óbeint eignarhald á hlutafé eða annars konar eignarheimildum, atkvæðavægi eða annars konar beint eða óbeint ákvörðunarvald, tilnefning stjórnarmanna eða annars konar bein eða óbein yfirráð eða stjórnun skráðs aðila skv. 2. gr.

¹⁾ L. 141/2019, 44. gr.

II. kaffli. Skráning upplýsinga um raunverulega eigendur.

■ 4. gr. *Upplýsingar um raunverulega eigendur.*

□ Aðilar skv. 2. gr. skulu afla upplýsinga um raunverulega eigendur, þ.m.t. upplýsinga um réttindi raunverulegra eigenda sinna. Í undantekningartilfellum þar sem ekki er mögulegt að finna raunverulegan eiganda, t.d. vegna svo dreifðs eignarhalds að engir einstaklingar eiga eða stýra skráningarskyldum aðila í skilningi laga þessara, eða ef vafi leikur á um eignarhald, skal sá einstaklingur, einn eða fleiri, sem stjórnar starfsemi lögaðilans teljast raunverulegur eigandi. [Skráningarskyldum aðilum ber að grípa til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að upplýsingar um raunverulega eigendur séu réttar. Ef tilefni er til skal kenna hvort breytingar hafi átt sér stað.

Raunverulegum eiganda er skylt að veita skráningarskyldum aðila upplýsingar skv. 2. mgr. sé þess óskað.]¹⁾

□ Skráningarskyldir aðilar skulu, með tilkynningu, veita ríkisskattstjóra upplýsingar um raunverulega eigendur eins og þeir eru skilgreindir í lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Veita skal upplýsingar um:

- a. nafn,
- b. lögheimili,
- c. kennitölu eða fæðingardag ef kennitölu er ekki til að dreifa,
- d. ríkisfang,
- e. eignarhlut, tegund eignarhalds, dagsetningu eigenda-skipta og
- f. gögn sem staðfesta veittar upplýsingar og sýna fram á að viðkomandi sé raunverulegur eigandi.

□ Tilkynna skal um raunverulega eigendur við nýskráningu í fyrirtækjaskrá.

□ Tilkynningar samkvæmt þessari grein skulu vera á því formi sem ríkisskattstjóri ákvæður og skal málsmeðferðin vera rafræn sé þess kostur.

□ Ríkisskattstjóri metur hvort veittar upplýsingar séu réttar og fullnægjandi og krefur eftir því sem við á skráningarskylda aðila um frekari upplýsingar eða aflar þeirra sjálfstætt.

□ Í tengslum við skráningu og viðhald skráningar samkvæmt lögum þessum er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta ríkisskattstjóra í té án tafar allar upplýsingar og gögn sem nauðsynleg eru til að tryggja rétta skráningu samkvæmt þessari grein og 5. gr. Skiptir ekki máli í því sambandi hvort upplýsingarnar varða þann aðila sem beiðinni er beint til eða annan aðila sem hann getur veitt upplýsingar um og varða athuganir og eftirlit samkvæmt lögum þessum. Lagákvæði um þagnarskyldu takmarka ekki skyldu til þess að veita upplýsingar og aðgang að gögnum. Þetta gildir þó ekki um upplýsingar sem lögmaður öðlast við athugun á lagalegri stöðu skjólstæðings í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar hann veitir ráðgjöf um hvort höfða eigi mál eða komast hjá máli, eða upplýsingar sem hann öðlast fyrir, á meðan eða eftir lok dómsmáls, ef upplýsingarnar hafa bein tengsl við málið. Vegna starfa sinna getur ríkisskattstjóri gert vettvangskannanir eða óskað upplýsinga á hvern þann hátt sem hagkvæmt þykir og svo oft sem talin er þörf fyrir.

¹⁾ L. 96/2020, 14. gr.

■ 5. gr. *Upplýsingar um fjárvörlusljsjóði og sambærilega aðila.*

□ Einstaklingar og lögaðilar sem sinna fjárvörlu eða öðrum störfum fyrir fjárvörlusljsjóði eða sambærilega aðila, sbr. 2. mgr. 2. gr., skulu veita ríkisskattstjóra upplýsingar um eftirfarandi:

- a. fjárvörlsuaðila,
- b. stofnaðila,
- c. ábyrgðaraðila, ef við á,
- d. réttthafa eða hóp þeirra,
- e. aðra einstaklinga sem hafa yfirráð, beint eða óbeint, yfir fjárvörlusljsjóði eða sambærilegri ráðstöfun og
- f. gögn sem staðfesta veittar upplýsingar.

□ Tilkynna skal um upplýsingar skv. 1. mgr. þegar sótt er um útgáfu kennitölu samkvæmt lögum um fyrirtækjaskrá. Hafi skráning átt sér stað án þess að umræddar upplýsingar hafi verið veittar skal úr því bætt að frumkvæði skráðs aðila skv. 1. mgr.

- Hafi upplýsingar skv. 1. mgr. verið skráðar í gagnagrunn annars aðildarríkis er ríkisskattstjóra heimilt að telja þá skráningu fullgilda og ber skráðum aðila að afla staðfestingar um að skráning sé til staðar.
 - Í vafatilvikum sker ríkisskattstjóri úr um hvort aðilar falli undir 1. mgr., sbr. 2. mgr. 2. gr.
 - Um form tilkynningar, mat á tilkynntum upplýsingum og upplýsingagjöf til ríkisskattstjóra fer að öðru leyti skv. 4.–6. mgr. 4. gr.
 - 6. gr. Tilkynningar um breytingu á áður skráðum upplýsingum.**
 - Skráningarskyldum aðilum er skylt að tilkynna ríkisskattstjóra innan tveggja vikna um allar breytingar sem varða skráningu skv. 4. eða 5. gr.
 - Tilkynningar skv. 1. mgr. skulu vera á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður og skal málsmæðferdin vera rafræn sé þess kostur.
 - Tilkynningarskyldir aðilar og eftirlitsaðilar samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka skulu innan tveggja vikna tilkynna ríkisskattstjóra verði þeir í störfum sínum varir við misräemi milli upplýsinga um raunverulega eigendur í fyrirtækjaskrá og upplýsinga sem þeir búa yfir.
 - Ríkisskattstjóri skal án tafar rannsaka tilkynningar skv. 3. mgr. og grípa til viðeigandi ráðstafana. Ráðstafanir geta m.a. falist í því að merkja tímabundið í fyrirtækjaskrá að raunverulegt eignarhald sæti skoðun og gera breytingar á skráningu reynist hún vera röng.
 - 7. gr. Aðgangur að upplýsingum um raunverulega eigendur.**
 - Upplýsingar um raunverulega eigendur skv. 4. gr. skulu vera aðgengilegar:
 - a. skrifstofu fjármálagreininga lögreglu,
 - b. eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem gegna réttarvörsluhlutverki samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka,
 - c. skattyfirvöldum vegna skatteftirlits, upplýsingaskipta milli landa og skattrannsóknar,
 - d. tilkynningarskyldum aðilum samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka þegar þeir framkvæma áreiðanleikakönnun og
 - e. almenningi.
 - Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld sem gegna réttarvörsluhlutverki og skattyfirvöld skv. a–c-lið 1. mgr. skulu tímanlega hafa óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum og gögnum um raunverulega eigendur án þess að hlutaðeigandi aðilum sé gert viðvart.
 - Tilkynningarskyldir aðilar skv. d-lið 1. mgr. skulu tímanlega hafa aðgang að nauðsynlegum upplýsingum og gögnum.
 - Veita skal aðilum skv. e- og f-lið 1. mgr. aðgang að upplýsingum um nafn réthafa, fæðingarmánuð og -ár, búsetuland, ríkisfang og umfang og tegund eignarhalds.
 - 9. gr. Takmarkaður aðgangur að upplýsingum um raunverulega eigendur.**
 - Ríkisskattstjóra er heimilt að takmarka aðgang að upplýsingum um eignarhald barna og annarra ólögráða einstaklinga sem skráðar hafa verið skv. 7. og 8. gr. Beiðni um slíkar upplýsingar þarf að rökstýðja sérstaklega. Takmörkun samkvæmt þessari grein gildir ekki um aðila skv. a–d-lið 1. mgr. 7. gr. og a–d-lið 1. mgr. 8. gr.
 - 10. gr. Gjaldtaka.**
 - Ráðherra setur gjaldskrá um gjaldtöku fyrir aðgang að upplýsingum um raunverulega eigendur. Gjald samkvæmt þessari grein skal ekki vera hærra en raunkostnaður við að standa straum af kostnaði við afhendingu upplýsinganna.
 - 11. gr. Varðveisla upplýsinga og gagna.**
 - Aðilar skv. 2. gr. skulu varðveita upplýsingar og gögn skv. 4. og 5. gr. í fimm ár eftir að raunverulegu eignarhaldi lýkur. Að þeim tíma liðnum skal gögnumnum eytt.
 - Ríkisskattstjóri getur kveðið á um að gögn séu varðveitt umfram tímamörk skv. 1. mgr. ef tilefni er til, þó ekki lengur en í fimm ár til viðbótar.
 - 12. gr. Vinnsla persónuupplýsinga.**
 - Vinnsla persónuupplýsinga samkvæmt lögum þessum skal samræmast lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og eingöngu vera í þeim tilgangi að tryggja að til staðar séu upplýsingar um raunverulegt eignarhald aðila skv. 2. gr. Önnur vinnsla persónuupplýsinga er óheimil á grundvelli þessara laga.
 - Vinnsla og varðveisla gagna og upplýsinga samkvæmt lögum þessum telst til almannahagsmunu.
- III. kafli. Viðurlög.**
- 13. gr. Úrbætur.**
 - Komi í ljós að skráningarskyldur aðili fylgir ekki lögum þessum eða reglugerðum settum á grundvelli þeirra skal ríkisskattstjóri krefjast þess að úr sé bætt innan hæfilegs frests.
 - 14. gr. Dagsektir.**
 - Ríkisskattstjóri getur lagt dagsektir á skráningarskyldan aðila veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar eða sinni ekki kröfum um úrbætur innan hæfilegs frests. Greiðast dagsektir þar til farið hefur verið að kröfum ríkisskattstjóra. Dagsektirnar geta numið frá 10 þús. kr. til 500 þús. kr. á dag og er heimilt að ákvæða þær sem hlutfall af tilteknum stærðum í

rekstri skráningarskylds aðila. Við ákvörðun um fjárhæð dagsektu er heimilt að taka tillit til eðlis vanrækslu eða brots og fjárhagslegs styrkleika viðkomandi aðila.

- Dagsektir skulu ákveðnar með úrskurði ríkisskattstjóra.
- Óinnheimtar dagsektir falla ekki niður þótt aðilar verði síðar við kröfum ríkisskattstjóra.
- Lækka má eða fella niður dagsektir hafi utanaðkomandi eða óviðráðanleg atvik valdið því að umbeðnar upplýsingar voru ekki lagðar fram eða kröfum um úrbætur ekki sinnt.
- Dagsektir sem ákvarðaðar eru samkvæmt þessari grein eru aðfararhæfar.
- Innheimtar dagsektir renna til ríkissjóðs að frádegnum kostnaði við innheimtuna.

■ 15. gr. Stjórnvaldssektir.

- Ríkisskattstjóri getur lagt stjórnvaldssektir á hvern þann sem brýtur gegn eftirtöldum ákvæðum laga þessara og reglugerðum settum á grundvelli þeirra:

 1. 4. gr. um að veita ríkisskattstjóra ekki upplýsingar eða veita rangar eða villandi upplýsingar,
 2. 1.–3. mgr. 5. gr. um að veita ríkisskattstjóra rangar eða villandi upplýsingar,
 3. 1. og 3. mgr. 6. gr. um að uppfæra ekki upplýsingar innan tveggja vikna,
 4. 11. gr. um varðveislu gagna.

- Við ákvörðun sektu samkvæmt ákvæði þessu skal m.a. tekið tillit til allra atvika sem máli skipta, þ.m.t. eftifarandi:
 - a. alvarleika brots,
 - b. hvað brotið hefur staðið lengi,
 - c. ábyrgðar hins brotlega hjá lögaðilanum,
 - d. fjárhagsstöðu hins brotlega,
 - e. ávinnings af broti eða taps sem forðað er með broti,
 - f. hvort brot hafi leitt til taps þriðja aðila,
 - g. hvers konar mögulegra kerfislegra áhrifa brotsins,
 - h. samstarfsvilja hins brotlega,
 - i. fyrrí brota og
 - j. hvort um ítrekað brot er að ræða.

□ Ákvarðanir um stjórnvaldssektir skulu tekna með úrskurði ríkisskattstjóra og eru þær aðfararhæfar. Sektir renna í ríkissjóð að frádegnum kostnaði við innheimtuna. Séu stjórnvaldssektir ekki greiddar innan mánaðar frá ákvörðun ríkisskattstjóra skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

□ Stjórnvaldssektum verður beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

□ Sektur sem lagðar eru á einstaklinga geta numið frá 100 þús. kr. til 5 millj. kr. Sektur sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500 þús. kr. til 80 millj. kr. en geta þó verið hæri eða allt að 10% af heildarveltu samkvæmt síðasta sampykktu ársreikningi lögaðilans eða 10% af síðasta sampykktu samstæðureikningi ef lögaðili er hluti af samstæðu.

□ Þegar brot á lögum þessum er framið í starfsemi lögaðila, og í þágu hans, má leggja stjórnvaldssekt á lögaðilann án tilrits til þess hvort sök verður sönnuð á fyrirsvarsmann eða starfsmann lögaðila. Hafi fyrirsvarsmaður eða starfsmaður gerst sekur um brot á lögum þessum má einnig leggja stjórnvaldssekt á lögaðilann ef brotið var í þágu hans.

□ Ef einstaklingur eða lögaðili brýtur gegn lögum þessum eða reglugerðum settum á grundvelli þeirra og fyrir liggur að hann hafi hlotið fjárhagslegan ávinning af broti er heimilt að ákvarða hinum brotlega sektarfjárhæð sem getur, þrátt fyrir 5.

mgr., numið allt að tvöfaldri fjárhæð fjárhagslegs ávinnings hins brotlega.

■ 16. gr. Frestur til að leggja á stjórnvaldssektir.

- Heimild ríkisskattstjóra til að leggja á stjórnvaldssektir samkvæmt lögum þessum fellur niður þegar fimm ár eru liðin frá því að háttsemi lauk.
- Frestur skv. 1. mgr. rofnar þegar eftirlitsaðili tilkynningar aðila um upphaf rannsóknar á meintu broti. Rof frests hefur réttaráhrif gagnvart öllum sem staðið hafa að broti.

■ 17. gr. Heimild til afskráningar og slita skráningarskylds aðila.

- Sinni skráningarskyldur aðili ekki kröfу ríkisskattstjóra um úrbætur skv. 13. gr. innan þriggja mánaða frá því að þess var krafist má fella skráningu hans niður.
- Áður en skráning aðila er felld niður skal senda þeim sem eru eða ætla má að séu í fyrirsvari fyrir aðilann samkvæmt skráningu aðvörun þess efnis að aðili verði afskráður úr fyrirtækjaskrá verði úrbætur ekki gerðar innan þess frests sem ríkisskattstjóri setur.

□ Berist ekkert eða ófullnægjandi svar innan tilskilins frests skal aðvörun um afskráningu send til fyrirsvarsmana aðilans og annarra sem hagsmuna eiga að gæta og jafnframt birt í Lögbirtingablaðinu. Berist ekki fullnægjandi svar eða athugasemdir innan þess frests sem þar er tiltekinn má fella skráningu aðila niður.

□ Innan árs frá afskráningu geta raunverulegir eigendur, lánardrottnar eða ríkisskattstjóri gert þá kröfу að bú aðilans verði tekið til skipta í samræmi við 6.–8. mgr. Jafnframt má ríkisskattstjóri breyta skráningu þannig að afskráður aðili sé skráður á nýjan leik enda berist beiðni þar að lítandi innan árs frá afskráningu samkvæmt þessari grein og sérstakar aðstæður réttlæti endurskráningu. Ekki má ráðstafa heiti aðilans á þessum tíma.

□ Pótt aðili hafi verið felldur af skrá samkvæmt þessari grein breytir það í engu persónulegri ábyrgð sem stjórnar- eða félagsmenn kunna að bera vegna skuldbindinga aðilans.

□ Pegar héraðsdómara hefur borist krafa um skipti skv. 4. mgr. skal hann fara með hana eftir fyrirmálum laga um gjaldþrotaskipti o.fl. um meðferð kröfу lánardrottins um að bú skuldara verði tekið til gjaldþrotaskipta.

□ Héraðsdómari skal kveða upp úrskurð um hvort orðið verði við kröfу um að bú aðilans verði tekið til skipta. Sé krafan tekin til greina skal farið með búið eftir fyrirmálum laga um skipti á dánarbúum o.fl. um meðferð dánarbús þar sem erfingjar taka ekki á sig ábyrgð á skuldbindingum hins látna að öðru leyti en því að eigendur njóta ekki þeirrar stöðu sem erfingjar njóta við slík skipti fyrr en leitt er í ljós eftir lok kröfylýsingarfrests að eignir búsins muni hrökkva fyrir skuldum.

□ Skráning aðilans í fyrirtækjaskrá skal standa óbreytt eftir að héraðsdómari hefur kveðið upp úrskurð um að bú aðilans verði tekið til skipta.

■ 18. gr. Málshöfðunarfrestur.

□ Nú vill aðili ekki una ákvörðun skv. 14., 15. eða 17. gr. og getur hann þá höfdað mál til ógildingar hennar fyrir dómstólum. Mál skal höfdað innan þriggja mánaða frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðunina. Málshöfðun frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunar né heimild til aðfarar samkvæmt henni.

□ Sé mál höfdað til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. innan 14 daga frá því að viðkomandi aðila var tilkynnt um hana og óski hann jafnframt eftir að málið hljóti flýtimeðferð er ekki heimilt að innheimta dagsektir eða stjórnvaldssektir fyrir

en dómur hefur fallið. Þrátt fyrir málshöfðun til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. leggjast dagsektir áfram á viðkomandi aðila.

□ Ákvörðunum samkvæmt lögum þessum verður ekki skot-ið til æðra stjórnvalds.

IV. kafli. Önnur ákvæði.

■ 19. gr. Reglugerðarheimild.

□ Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara, þar á meðal um:

- a. upplýsingar um raunverulega eigendur skv. 4. og 5. gr.,
- b. einkenni fjárvörslusjóða og sambærilegra aðila skv. 2. mgr. 2. gr.,
- c. nánari skilgreiningu á gildissviði laganna skv. 2. gr.,
- d. aðgang að upplýsingum um raunverulega eigendur skv. 7. og 8. gr. og

e. álagningu dagsekta og stjórnvaldssekta skv. III. kafla.

■ 20. gr. Innleiðing á tilskipun.

□ Lög þessi fela í sér innleiðingu á ákvæðum 30. og 31. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/849 frá 20. maí 2015 um ráðstafanir gegn því að fjármálakerfið sé

notað til peningaþvættis eða til fjármögnunar hryðjuverkastarfsemi, um breytingu á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 648/2012, og um niðurfellingu á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2005/60/EB og tilskipun ráðsins og framkvæmdastjórnarinnar 2006/70/EB, eins og hún var tekin upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 249/2018, frá 5. desember 2018, um breytingu á IX. viðauka við EES-samninginn (Fjármálaþjónusta), sem er birt í EES-viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins nr. 17 frá 28. febrúar 2019, bls. 3–5.

■ 21. gr. Gildistaka.

□ Lög þessi öðlast þegar gildi.

■ 22. gr. Breytingar á öðrum lögum. . .

■ Ákvæði til bráðabirgða.

□ Aðilar skv. 1. mgr. 2. gr. sem þegar eru skráðir í fyrirtækjaskrá skulu veita upplýsingar skv. 2. mgr. 4. gr. eigi síðar en [1. mars]¹⁾ 2020.

¹⁾ L. 143/2019, I. gr.